

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

Igazságkeresés

*Minden eddigi igazság semmit sem ér ma.
A hazugságöblök fenekén
a legmegbízhatóbb kapitány
mérőónja is odavész,*

*s meghiúsult reményeire teríti ócska,
s az igazságkeresés hosszú útján
megkopott kabátját, a megszurkültet,
és tovatűnik a tágas tengeren.*

*Vajon csakugyan új idő előtt állunk-e most,
vagy talán új, az eddigieknél magasabb
hazugságfalat húznak fel valakik körénk?*

Bernard Kangro: Igazságkeresés

◆ Az 1994-ben elhunyt észt költő gyönyörű, mély értelmű verseit alig ismerik nálunk. Az *Igazságkeresés* címűt kiváló költőnk, Kányádi Sándor ültette át magyarra. Olyan témát feszeget, amely korunk emberét is erősen foglalkoztatja, vagy kellene, hogy foglalkoztassa: az igazság kérdését. Csakhogy amit eddig igazságnak gondoltunk, „semmit sem ér ma” – ezzel az erős kijelentéssel indul a vers, és az igazság, ami mégis érne valamit, immár sehol sem található meg, vallja Kangro. A mindennapi életben, a médiában, a hírekben és véleményekben a hazugságoknak olyan végtelen tengere vesz körül minket, amelyben képtelen kiigazodni, amelyből képtelen kievickélni az ember. Minden eszme bizonytalan, minden igazság viszonylagos. Pedig az élet nagy kérdéseiben bizonyosságra vágyunk, hogy ezekhez a bizonyossághoz igazítsuk útjainkat. Mi az élet értelme, mi az egyes ember rendeltetése, és hogyan lehetne aszerint élni?

Edward Moran (1829–1901): Az életmentő lámpás. Olaj, lenvászon, 1893 körül

A bizonyosságot azért nem találjuk meg, mert nincsen mérték, amihez hozzámérhetnénk magunkat, életünket, igazunkat. Korunk az érték- és mértékvesztés kora. A rengeteg hiábavaló keresésben a költemény igazságot kutató kapitányának reményei meghiúsultak – az emberéi általában, avagy az egyénéi, mert elvben mindenki a saját élethajójának kapitánya. Olyannyira meghiúsultak ezek a remények, hogy a modern kor legtöbb embere már nem is hiszi, hogy megtalálhatja valaha, amit a szív legmélyén pedig mindenki keres, az igazságot. Ezért olyan életveszélyes a mi korunk. „Mi az igazság?” – kérdezi Poncius Pilátus, a Szentföld római helytartója, a hatalom embere a megkötözött, hozzá kihallgatásra vezetett Jézustól János evangéliumának 18. fejezetében. Megkaphatná a választ, Jézus Krisztus, és egyedül ő megadhatná azt neki, ám Pilátus, a kora divatos relativista

életszemléletét magáénak valló, cinikus Pilátus még csak meg sem várja a feleletet. Ahogy felteszi a kérdést, vállat von, és kiábrándultan legyint egyet, azzal elfordul Jézustól, és kimegy a kihallgatóhelyiségből a szabad téren várakozó tömeghez.

Miért nem vagyunk képesek legyőzni korunk hazugságait? Azért, mert ehhez előbb az igazságot kellene ismernünk. Az nyomban rámutatna a hazugságra. Napjainkban egyre inkább úgy tűnik, hogy a számtalan eszme és elgondolás közül egyetlen vezérelv maradt állva, amely ősrégi, de ma érvényesebb talán, mint valaha, az, amit Jézus mond Atyjának, Istennek: „A te igéd igazság” (János-evangélium 17,17). Egyre bizonyosabbnak tűnik, hogy a mai érték- és mértékvesztett világban semmi más, egyedül Isten kinyilatkoztatott szava igazíthatja el az embert: ez a szó kijelenti az igazságot, és ezzel rámutat korunk valamennyi hazugságára. ♦

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

A GUANÓTÓL A GÁZKAMRÁKIG

Az emberiség megmentője és tömeggyilkosa

Fritz Haberről gyakorlatilag lehetetlen eldönteni, hogy az emberiség megmentője vagy a történelem egyik legveszélyesebb tömeggyilkosa volt. A Föld mai lakosságának mintegy a fele neki köszönheti, hogy egyáltalán megszületett, ugyanakkor az első világháborús gáztámadások áldozatai is az ő találmányába pusztultak bele, és a náci gázkamrák is részben az ő nevéhez köthetők.

◆ GUANÓTÖRTÉNELEM

A guanó története kalandregények lapjaira való. Azt már a történelem előtti időkben felfedezték, hogy a nagy mennyiségben felhalmozódó madárürülék milyen jótékony hatással van a növények egészséges fejlődésére. A legjobb minőségű természetes guanót a mai Peru partjai közelében fekvő szigetvilág termelte, mivel az éghajlat tökéletes volt ahhoz, hogy a madarak ürülékében található fontos tápanyagok sokáig használhatóak maradjanak. Az Andok parti vidékein élő népek már évezredekkel ezelőtt használták, az inka birodalom pedig szigorúan szabályozta a felhasználását, és halálbüntetéssel sújtotta azt, aki a trágyát termelő madarakat elpusztította.

Az európai hódítók közül először a spanyolok kezdték kapiskálni a felhasználását, majd a tizenharmadik század elején megindultak az első szállítmányok Európa felé. A mezőgazdasági felhasználás száz évvel később indult meg angol és francia kereskedők által. Az európai mezőgazdaság egyre hatalmasabb mennyiségben fogyasztotta, mert a madárürülékben található nagy mennyiségű nitrogén kiemelt fontosságú a növényvilág számára. Az egész földi élet és az emberi civilizáció sem létezhetne a talajba kerülő megfelelő mennyiségű nitrogén nélkül.

Peru a tizenkilencedik század elején államosította, majd olyan előnyös szerződésekben árulta a guanókészletét, hogy az ország szinte felvirágzott. Ez a bevétel tette lehetővé például, hogy felszabadítsák az országban dolgozó több mint huszonötezer fekete rabszolgát.

Megszállott elkötelezettséggel dolgozott

a vegyifegyver-programon,
és minden mást háttérbe
szorított az életében.
Még a feleségét is.

Spanyolország a század derekán még háborúba is bonyolódott Peruval, Chilével, Ecuadorral és Bolíviával a néhány tucat guanósziget birtoklásáért.

A feltörekvő Egyesült Államok is hamar rájött a guanó értékére, és 1856-ban külön törvényt hozott róla. Ettől kezdve bármelyik amerikai állampolgár kisajátíthatott egy általa talált lakatlan guanószigetet, és élvezhette az állam teljes védelmét. Már a következő évben elkezdtek szigeteket elfoglalni, hamarosan több mint száz új „gyarmatot” csatoltak az USA-hoz. Sokan ezt a törvényt tartják az agresszív amerikai terjeszkedés kezdő lépésének. A guanótörvény egyébként a mai napig érvényben van, és ha egy állampolgár a követelményeknek megfelelő szigetet talál, az amerikai elnök elvileg fel van hatalmazva arra, hogy akár a hadsereget is bevesse a terület védelmére.

Az Európába irányuló szállítmányok hamarosan olyan méreteket öltöttek, hogy a szigeteket borító, esetenként több száz méter vastag madárürülék-réteg a huszadik század elejére vészesen megfogyatkozott. A kényelmes életnek vége szakadt, és a tudósok megkongatták a vészharangot. A guanó által biztosított nagy mennyiségű nátrium nélkül nehéz volt terményekkel ellátni a megsza- > prodott népséget.

Nitrogén nélkül nincs egészséges növény, növények nélkül pedig nincs emberiség. Voltak tudósok, akik a harmincas évekre már a világvégét vizionálták, mivel nem látták biztosítva a Föld élelmiszer-ellátását.

LEVEGŐBŐL KENYÉR

A világ vegyészeinek elitje lelkesen vetette bele magát a kutatásba. Németország járt az élen, a tudósai ádáz küzdelmet folytattak, mivel egy olyan kémiai problémát kellett megoldaniuk, amelyet addig senkinek sem sikerült. A nitrogén hatalmas mennyiségben áll rendelkezésre: a Föld légkörének hetvennyolc százalékát teszi ki. A gond az, hogy két atomja olyan erős kémiai kötésekkel kapcsolódik egymáshoz, hogy azt csak óriási energia befektetésével lehet felbontani. Villámcsapások képesek erre, illetve bizonyos baktériumok, de az első túl ritka, a második pedig túl lassú ahhoz, hogy tartósan felhasználható legyen az emberiség élelmezési problémájának megoldásához.

Végül hosszas, fáradhatatlan kutatómunka után az egyik legbefolyásosabb német vegyész, Fritz Haber rukkolt elő a megoldással. Hatalmas nyomáson és magas hőmérsékleten, a megfelelő katalizátor segítségével ammóniát állított elő a levegő nitrogénjéből, amit így már fel lehetett használni műtrágyák gyártásához. Az eredmény megdöbbentő volt: a földek négyszer annyi termést hoztak, mint korábban. A lelkes sajtó dicshimnuszokat zengett. A világ csodálta Habert, aki, mint írták, „a levegőből csinált kenyeret”. Az új műtrágyák villámgyorsan elterjedtek az egész világon, és a következő évtizedekben a bolygó lakossága – többek közt a bőséges táplálék hatására – a négyszeresére nőtt. Egyes számítások szerint ma negymilliárd olyan ember él a Földön, aki Fritz Haber találmánya nélkül meg sem született volna.

Haber egy csapásra megbecsült vegyész és híres ember lett, azonnal magas pozíciót is kapott. A frissen létrehozott német tudományos csúcsintézmény, a Vilmos Császár Társaság kémiai intézetének az igazgatójává nevezték ki, és egy elegáns villát is a rendelkezésére bocsátottak. A kor legnevesebb tudósai jártak hozzá, többek között Albert Einstein is.

Haber teljes mértékben a saját képére formálta az intézetet: rengeteg új kutatási területet nyitott, tehetséges, fiatal munkatársakat szerzöttetett, és mindenben bátorította a kreatív, szabad tudományos felfogás térhódítását. Mindez megmaradhatott volna ebben a mederben, és megkérdőjelezhetetlenül őt tehetné volna a világ valaha élt legnagyobb vegyészévé, ha ki nem tör az első világháború.

A katonáknak fogalmuk sem volt, mi lehet az a sárgás felhő,

ami közeledik felénk, ezért rutinból a lövészárkokba húzódtak. Ez csak súlyosbította a helyzetüket.

AZ ÚJ FEGYVER MEGALKOTÁSA

A harcok közepette Fritz Haberből előbújt az a fajta hazafias német nevelés, ami az egész világéig egyik oka volt. Ráadásul ebben az érzelemben volt egy furcsa csavar is. Haber jómódú zsidó kereskedőcsaládban született, akik elkötelezett hívei voltak a hazájuknak. Fritz huszonöt éves korában megkeresztelkedett, mert az irodalmi Nobel-díjas Theodor Mommsen filozófiáját vallotta, aki szerint a társadalmi széttagoltság és az antiszemitizmus ellen a lehető legteljesebb beilleszkedéssel lehet hatásosan küzdeni. Németországhoz való hűségét azzal is ki akarta fejezni, hogy minden erejével támogatta az új és hatékony fegyverek előállítását. Szakmai tapasztalattal azért küzdött, hogy Németország minél előbb fejlesszen ki új robbanóanyagokat és vegyi fegyvereket. Azt vallotta, hogy a tudósoknak békeidőben a tudományt kell szolgálniuk, háborúban pedig a hazájukat. Hasonló magyarázattal élt, mint amilyennel harminc évvel később az Egyesült Államok indokolta meg a Hirosima és Nagaszaki elleni atomtámadást: eszerint a pusztító háború ilyen áldozatok árán lehet minél gyorsabban befejezni.

Az ammóniaszintézis lehetővé tette, hogy minden korábbinál hatékonyabb és nagyobb mennyiségű robbanóanyagot fejlesszenek ki, és gyártsanak, ami rengeteg ember életébe került a frontokon. Ennél is jelentősebb volt azonban az a korábban elképzelhetetlen változás, amit az általa aktívan támogatott vegyi fegyverek kikísérletezésével vezetett be a világ hadviselésébe.

Haber hosszas megfontolás után a klórgáz mellett döntött, majd több mint százötven főből és ezerháromszáz fős technikai személyzetből álló csapatot toborzott, akiknek az volt a dolga, hogy kidolgozzák az optimális gáztámadás pontos feltételeit. A gyakorlatban először a belgiumi Ypres városa elleni második támadásban próbálták ki 1915-ben. Hat kilométer szélességben, 5700 hordónyi, összesen 168 tonna klórgázt engedtek ki a franciák állásai felé. A gyarmati hadsereg algériai és marokkói katonáinak fogalma sem volt, mi lehet az a sárgás felhő, ami közeledik feléjük, ezért rutinból a lövészárkokba húzódtak. Ez azonban csak súlyosbította a helyzetüket, mert a klórgáz nehezebb a levegőnél, ezért kitöltötte az árkokat, és megült bennük.

Ennek a gáznak borzalmas hatása van a szervezetre: hatására égési sérülések keletkeznek a szervezeten belül, majd fulladást okoz. A csata eredménye igazolta Haber és a német hadvezetés várakozásait: összesen legalább hatvanezer ellenséges katona halt meg, bár ezer német is áldozatul esett, mivel egy idő után megfordult a szél, és nem minden német katonának volt gázálarca.

A TÖMEGGYILKOS LELKIISMERETE A CSALÁDTAGOKBAN PUSZTÍTOTT

Habert előléptették, és látványos ünnepeken méltatták. Mindez tökéletesen beleillett az elképzeléseibe, és megfelelt a személyiségének. Megszállott elkötelezettséggel dolgozott a vegyifegyver-programon, és minden mást háttérbe szorított az életében. Még a feleségét, Clarát is, aki 1900-ban vegyészként végzett a breslauer egyetemen: ő volt az első nő egész Németországban, aki bármilyen természettudományból PhD-fokozatot szerzett, ráadásul *summa cum laude*-eredménnyel. Fényes jövő várt volna rá, ha meg nem szegi a magának tett ígéretét, és feleségül nem megy Haberhez a következő évben. 1902-ben megszületett a fiuk, Hermann, Clara pedig szinte fel sem ocsúdíhatott, máris a háziasszony szerepében találta magát. Míg a férje gőzerővel építette a saját karrierjét, ő háztartást vezetett, gyereket nevelt, és esetenként angolra fordította Fritz munkájának dokumentációit.

Az évek alatt egyre frusztráltabb lett a saját elvetélt élete miatt, a világháború első évétől pedig elborzadva figyelte, milyen tevékenységet folytat a férje. Fel kellett adnia mindent, amiben valaha reménykedett, amiért annyit tanult és dolgozott, mialatt Fritz „a tudomány megcsúfolásában”, a „barbarizmusban” vállalt szerepet.

Egy hónappal az ypresi győzelem után, miután kollegái és követői egy ünnepi összejövetelt tartottak Haber rezidenciáján, az éjszaka csöndjében Clara elvette a férje szolgálati pisztolyát, kiment a kertbe, és mellkason lőtte magát. Haber nem ébredt föl, mert altatót vett be, a tizenhárom éves fiú azonban igen: ő találta meg az anyját, és nézte végig a haldoklását. Fritz Haber csak reggel értesült az öngyilkosságról, azonban nem sok ideje volt ezzel foglalkozni, mert még aznap a frontra vezényelték, hogy felügyelje a klórgáz újabb bevetését az orosz hadsereg ellen. Trumatiszt fia, Hermann 1946-ban követett el öngyilkosságot, második házasságából származó lánya, Claire pedig három évvel később. Bár Fritz Haber az emberiség megmentőjeként indította a pályáját, lépteit mindenhol csak a pusztulás követte.

KÉTES DICCSŐSÉG

A vegyi fegyver nem segített a németeknek megnyerni a háborút, Haber mégis megdicsőülve került ki a pusztításból. Ő kapta meg az 1918-as kémiai Nobel-díjat, „az ammónia elemeiből történő szintetizálás” jutalmául. A ceremónián számos tudós tiltakozásból nem vett részt, a nyugati sajtó pedig – bár minden vezető pozíójú ország hasonló lelkesedéssel fejlesztette a saját vegyi fegyvereit – elborzadva tudósított az eseményről.

Haber megbecsülésben töltötte a következő évtizedet. Hamar újra megházasodott, és titkos programok keretében tovább dolgozott a német vegyi fegyverek tökéletesítésén. Hitler hatalomra kerülése azonban az ő sorsát is megpecsételte. Igaz ugyan, hogy a hazának tett szolgálatai miatt mentesült az 1933-as zsidótörvények főbb rendelkezései alól, azonban köteles lett volna elbocsátani minden zsidó származású beosztottját az intézetéből. Tiltakozásul lemondott, és Svájcban telepedett le, ahol egy év múlva betegen és elkeseredetten halt meg.

Szerteágazó munkájának egyik mellékzála még a húszas években egy hatékony kártevőirtó szer kifejlesztése volt. Egy hidrogén-cianid alapú gázzal kísérletezett, amelyhez hasonlót Amerikában már az 1880-as években felhasználtak rovarirtásra, gabonarárták fertőtlenítésére, illetve bevándorlók ruházatának bolhátlanítására. Az újabb változatot Németországban már légmentesen leforrasztott fémdobozokban, szilárd hordozóanyaggal elnyelve forgalmazták. A korábbi, Zyklon nevű változattól megkülönböztetendő, ezt a verziót Zyklon B-néven használták 1941 decemberétől, és legalább egymillió embert öltek meg vele. ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

CSODÁLLAK ÉS SZERETLEK

Petőfi Sándor *Az Alföld* című versének kezdő sorai jutottak eszembe, amikor havi olvasmányaimat rendeztettem. Igen, az irodalomban is vannak csúcscok, amelyeket őszintén csodálunk, mint költőnk a vadregényes Kárpátokat, de nem tudjuk őket igazán szeretni, mert nem érezzük benne otthon magunkat.

◆ **NÁDAS PÉTER RÉMTÖRTÉNETEK** című 460 oldalas regényéről a könyvheti bemutatót követő kritikák szinte egyöntetűen kijelentették, hogy remekmű. A 82 éves világhírű író írt egy, a hatvanas évek közepén játszódó falusi regényt, különös narrációval, az elbeszélői nézőpontok folytonos váltogatásával, az egymáshoz nem illő nyelvi rétegek bravúros összeillesztésével. A *Rémtörténeteket* tényleg lehet csodálni, egyes lapjai, jelenetei feledhetetlenek. (De időnként itt is zavaró a Nádas-nagyregényekre mindig jellemző túlírás.) Hogy mi miért nem szeretjük, csak csodáltuk a regényt? Az író létfelfogása, emberképe miatt. A hetven éve megesett, és ezért kiközösített leányanya, a minden férfi prédájaként tengődő felesűz lány, a törpeasszony hatalmasra nőtt melák, autista fiával, az egykori városi úrinő tolókoksis kamaszgyermekével, a segíteni képtelen plébános, a segíteni igyekvő, de a fontos pillanatokban távol maradó pszichológus lány és az egykedvű, többnyire irigy és gonosz falusiak lakják be a regényt, s jutnak el a halálig, a gyilkosságig és az öngyilkosságig. Ebben a világban nem lehet élni, és főként nem lehet szeretni.

(*Jelenkor Kiadó, 4999 Ft*)

SZAKONYI KÁROLY A CSEND HANGJAI című, alig kilencvenoldalas könyvecskéje az emlékezés hét kis fejezetre osztott kisregénye (hosszú novellája). *Ferenc*, a főszereplő élete alkonyán a világtól elvonulva töpreng saját életén, felidézni emlékeit, mert „*életben akar tartani*

mindent, ami volt. Embereket, tájakat, utcákat, egy fasort, egy kertet, az öreg körtefák alatt a hullott gyümölcsöket... És a nőket. Akiket szeretett, és akik szerették.” Csupa finom líra, az élet mérhetetlen szeretete hatja át a könyvet. Az idén 91 éves Szakonyi Károly, aki 1961 óta alkotott remek novellákat és színdarabokat, tavaly egy izgalmas beszélgetőkönyvet adott közre a hetvenéves Horváth Péterrel (Négykezes), amelyben kendőzetlen őszinteséggel vall életéről, szerelmeiről, házasságairól. Két olyan író találkozik itt, akiket a hivatalos irodalomkritika többnyire elkerül, de a közönség annál jobban szeret. Mindketten nagyon értik a színházat. Horváth nemcsak ír, rendez és játszik is, Szakonyi a hatvanas-hetvenes évek egyik legsikeresebb drámaírója, később érzékeny dramaturg és nagyszerű színikritikus lett. Egyikük sem mellőzött művész, csak éppen a kánonképző kritika nem tud mit kezdeni eleven művészetükkel.

(*Magyar Napló, 3000 Ft*)

KUN ÁRPÁD TAKARÍTÓ FÉRFI A költőként, irodalomtudósként indult Kun Árpád pályája különös fordulatot vett 2006-ban. Feleségével és két gyermekével (azóta két újabb gyerekkel gyarapodott a család) kiköltözött Norvégiába, és feladva az értelmiségi létformát, egy szociális intézményben vállalt ápolói munkát. Élményeit a *Boldog Észak* című, nagy elismeréssel fogadott, Aegon-díjjal kitüntetett regényében örökítette meg. Az ideai könyvhétre jelent meg harmadik nagyobb prózai alkotása,

amely ugyancsak magával ragadja az olvasót, és sok tekintetben hasonlít a *Boldog Északhoz*. Míg ott egy fekete-afrikai férfi volt a magyar ápoló barátja, itt egy Haitiról menekült csodaszakács költő. (Bár Kun nagy elismeréssel ír a norvég szociális rendszerről, az öregek, elesettek támogatásáról, mindvégig érzi és főszereplőjével megtapasztaltatja, hogy a norvégok idegenként kezelik. Korrekten, de érzelmek nélkül.) A mostani regény főszereplője, *Medárdus* (az író alteregója) a gyereknevelés és az ápolás, gondozás, takarítás között osztja meg idejét. Mások mellett a menekült színes bőrű Justin otthonát is takarítja, és hamarosan barátságot kötnek. A férfi szinte beépül a családjukba. Medárdus kislánya segítségével pompásabb pompásabb vacsorákat főznek, újabb és újabb fűszereket fedeznek fel. Egy barlangban svéd szarvasgombát találnak, ami később megváltoztathatná életüket, hiszen milliókat fizetnek érte az elegáns éttermek. Ám a barlang beomlik, Justin meghal, és Medárduséknak szembe kell nézniük a rideg valósággal. A dilemma most már az, mi legyen Justin árván maradt kislányával. Nem löjük le a végső fordulatot...

Kun Árpád nagyon jól olvasható, fordulatos, a valóságot és a mesét remekül ötvöző regényt írt. Külön köszönet illeti azért, hogy munka és munka között nem tesz különbséget, hogy nem fanyalag az öregek pelenkázása, az elhanyagolt otthonok bűze miatt. Segít. Ahogy otthon is komolyan veszi a szerepmegosztást, nagy szeretettel neveli, gondozza gyermekeit. Persze

hogy jó volna többet írni, fordítani, olvasni, de ez az alvás rovására megy, ami pedig, mint rögtön a regény elején kiderül, komoly balesetbe vezethet.

(Magvető Kiadó, 4499 Ft)

KÖTTER TAMÁS VIKINGEK című regényének főszereplői a 2013-ban kirobbanó sikert aratott *Rablóhalak* és a 2014-es *Dögkeselyűk* című könyvek kissé megöregedett figurái. A kortárs magyar irodalomban elsőként Kötter Tamás által megjelenített édes élet honi szereplői, multicégek szerencsés alkalmazottai divatos vendéglőbe járnak, pazar kocsikban furikáznak kivételesen szép lányokkal, és mellesleg halálosan unatkoznak. Van lakásuk, nem ritkán családjuk Buda elegáns negyedeiben, de legénylakásokat is fenntartanak a pesti belvárosban. Nos, ezek a fickók ötvenévesek lettek. Elhagyják a fővárost, mert már menőbb kiköltözni, és vidéken családi házat építeni. Igen, van család és van mélyeséges unalom. Egyedül a *Vikingek* című sorozat hoz némi izgalmat az életükbe. És az abban látott fordulatok, és persze a nők meghódításának vágya. Csakhogy ami húsz évvel ezelőtt könnyedén ment, az most merő kudarccal jár. Jöjjön hát a pszichiáter...

A *Vikingek* lehetne fergeteges komédia, de Kötter nem burleszket ír, hanem egy végtelenül szomorú történetet, amin csak keserűen tudunk nevetni. Mert a két vetélkedő főszereplő nem csupán a saját életét teszi tönkre, hanem a gyerekeiét is.

(Kalligram Kiadó, 4740 Ft) ♦

SZÖVEG –
VÉSSEY MIKLÓS

SOROZAT –
BIBLIAI TÖRTÉNETEK

A drága fény

” Visszatért tehát Mózes az Úrhoz, és ezt mondta: Ó, jaj! Igen nagy vétket követett el ez a nép, mert aranyból csinált istent magának.

2 Móz. 32,31

◆ Letérdelek eléd, alázatosan föléd hajtom a fejem, és hozzád imádkozom, ó, Szent Okostelefon. Imádlak téged, mint minden tudásom és örömöm egyetlen forrását. Hálás vagyok, amiért életem nehéz pillanataiban oltalmadba menekülhetek, mert te sosem utasítasz el magadtól. Hogy is tehetnél ilyet éppen te, aki még a mosdóban is velem vagy, és árasztod arcomra drága fényedet?

Ó én egyetlen fekete, téglalap alakú, fél centi vastag bizodalمام! Hálásabb nem is lehetnék neked, amiért újabb és újabb ingerekkel űzöd el tőlem az unalmat és a nem kívánatos érzéseket, nyitod meg előttem a végtes online tereket, és kápráztatasz el félperces videók színes kavalkádjával. Rádásul mindehhez csak hozzád kell érnem, hiszen a kezdetektől fogva ismered az ujjlenyomatomat, a hangszínemet és lépteim ritmusát. Úgy érzem, jobban ismersz, mint én magamat, hisz olykor elég csak gondolnom valamire, és te máris felajánlod, pontos összeggel, azonnali fizetéssel, aznapi ingyenes szállítással. Még a képszerkesztés előtti, igazi arcomat is egyedül te ismered, és őrzöd diszkréten egy ismeretlen, távoli szerveren.

Ó, én HD-kijelzővel megáldott, multikamerás megmentőm! Úgy szeretted engem, hogy azonnal,

fenntartások nélkül, teljesen nekem adtad magad, még a nekem szánt szoftvert is te telepítetted fel szent testedre az idők kezdete előtt, már akkor gondolva az én átlagos igényeimre. Én pedig úgy szeretlek téged, hogy neked adtam a szabadidőmet, a vágyaimat, de még kapcsolataimat is. Mégis hol lehetnének jobb helyen, mint a te tükörsima, csillogó képernyődön? Ki vigyázna rájuk, ki mentené el őket biztos helyre, másodpercre pontos időbéllyeggel? És kihez is imádkozhatnék most, ha nem hozzád? Hiszen csak mi ketten maradtunk egymásnak ebben a kiszámíthatatlan árnyékvilágban.

A mellemet verve, bűnbánón kérlek hát, én egyetlen szerelmem, hogy könyörülj gyarló lelkemen. Méltatlan voltam tehozzád: az ügytelenebbik kezemben fogtalak, mert a másikkal a saját mocskos hátsómat akartam megtisztítani. Pontosan tudom, hogy a poklok poklát érdemlem én balga, bűnös vadállat, aki többre tartotta a saját fenekét, mint a kincsek kincsét! Elejtettelek hát, te pedig alázatosan leereszkedtél a fertelmes kagylójába, ahova soha nem szabadott volna kerülnöd. Ó szegyenek szégyene! Csoda hát, hogy megvontad tőlem fényedet?

De ha nincs más út, kiiszom ezt a kelyhet is, és vállalom az új, méregdrága készülék megvásárlását. Csak legyen meg a te akaratod. ◆

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
#JÓÉJTPUSZI

SOKFÉLE

◆ Isten úgy jön el, mint a forgószél,
és ha én fa vagyok, rám veti magát,
szerelmesen örvénylik lombjaim közt,
felráz, kiforgat, hengerget, önkívületig szeret.
Nem, Isten úgy jön el, mint a forgószél nyomában
settenkedő hűsítő szellő, minden verejtéket
felszárít homlokomról, lágyan lobogtatja
ruháimat, kedvesem haját, az érett kalászatokat.
Nem, Isten úgy jön el, mint a tenger,
itt is van meg nem is, amint kicsap
a partra, már visszavonul, lüktet,
hullámzik, eleven és bolondos,
mindig úgy tűnik, elhagy, de mindig hűséges.
Nem, Isten úgy jön el, mint a vulkán, forrón
ölel magába, nem értem, miért viszi el azt,
akit szeretek, miért stoppolja le, pecsételi el azt,
akit én is elpecsételtem magamnak, maga az Úr
ígérte nekem, s most mégis elragadta,
én pedig ülök talpig hamuval borítva,
szürke eső szemerkél gyászoló fejemre.
Nem, Isten úgy jön el, mint a vihar előtti
különös fény a hegyen, vakít, átlényegít,
mindig benne akarnék maradni,
egy életen át, örök életen át,
nem mennék sose vissza a völgybe,
mégis ő maga küld az emberek közé.
Igen, Isten mindig a váratlanban,
a hihetetlenben, a kiszámíthatatlanban
találkozik velünk, nem automata.
Miért is? Mert mindig másképp
van rá szükségem, nincs két egyforma

ember, nincs két egyforma pillanat.
Mégis, olyan gyakran hívom hiába,
csak nem jön sehogy sem!
Pedig elvileg úgy osztja szét magát
köztünk, ahogy nekünk a legjobb...
Csakhogy sokszor fogalmam sincs róla,
éppen itt és most mi nekem a legjobb...
Összekeverem legmélyebb vágyaimat
olcsó kis sóvárgásaimmal, gyengeségeimmel.
Nekem egy sportkocsi kell leginkább.
Ja nem, hanem az, hogy a nagyképű
tetszelgés kísértésétől megszabaduljak.
Nekem új nő kell leginkább,
minél fiatalabb, annál jobb.
Ja nem, hanem, hogy meggyógyítsam
és újjászüljem halottnak tűnő kapcsolatomat.
Nekem egy diploma kellene.
Ja, nem, inkább kishitűségemet levetnem,
felismerni valódi értékemet,
és hogy mennyire szeret így a Teremtő.
Jó kapcsolatok kellenének, hol tartanék már!
Ja, nem, hanem alapvető kapcsolataimra
kéne több időt fordítani, és akkor
nem kergetném folyton
mások megbecsülését.
Ha Istenre figyelek, és nem magamra,
akkor megérint jelenléte,
mely hol égő csipkebokor,
hol sziklából folyó víz,
hol kőtábla, hol égből hulló kenyér,
hol véres kereszt, hol feltámadás. ◆

OKTÓBERI KIMENŐ

GENERAZIONI - AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEK LEGJOBB OLASZ ILLUSZTRÁTORAI

A kiállítás a legjobb olasz gyermekkönyv-illusztrátorok munkáit mutatja be több generáción keresztül napjainkig. Munari interaktív történeteitől

Innocenti aprólékosan kidolgozott, festői fantáziavilágán át az ezredfordulós nemzedék tarka képkönyveiig vezeti a látogatót az elmúlt száz év olasz illusztrációi között. A tárlaton mintegy száz gyermekkönyv is szerepel, amit végiglapozva ki-ki meggyőződhet róla, hogy valóban érdemes Olaszországra figyelni.

**Budapest, Deák17 Gyermek- és Ifjúsági
Művészeti Galéria, 2022. október 13-ig**

A TIZENÖTÖDIK

A tizenhárom aradi vértanúról mindannyian tanultunk, keveset tudunk azonban azokról a hősokról, akiket szintén Aradon, de nem október 6-án végeztek ki. Ilyen volt a híres nyelvújító fia, Kazinczy Lajos is – róla szól a Madách Színház musicalje.

Meskó Zsolt, a darab forgatókönyvírója szerint Kazinczy élni szeretett volna, de felvállalta elkerülhetetlen sorsát, hű maradt nemzete ügyéhez, és osztozott bajtársai sorsában. A darabban fókuszba kerül a társasági élete (szinte minden környékbeli eseményen részt vett), és a közben rátaláló reménytelen, nagy szerelem is.

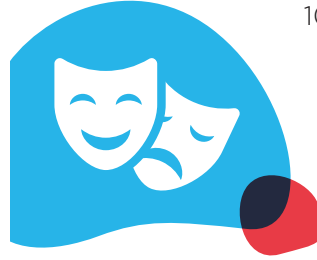
A produkció az 1848–49-es forradalom és szabadságharc korát újszerű, modern hangzás- és látványvilággal, koreográfiával mutatja be, a klasszikus zene mellett megjelennek a slam poetry, az R'n'B és a rap formai jegyei is.

**Budapest, Madách Színház,
2022. október 7., 8., 9., 12., 13., 14., 15., 16.**

KÉPMÁS-EST

SZÍNHÁZ és PSZICHOLÓGIA

MOMKult, Kupolaterem
1024 Budapest, Csörsz u. 18.

Október

13.

19:00

KINEK A FELADATA?

Vannak-e nőkre és férfiakra szabott feladatok otthon?

Színházi improvizációk a Nézőművészeti Kft. vendégművészeivel.

A jelenetek után szakértőnkkel beszélgetünk.

Színészek: **Soltész Erzsébet** és **Marton Róbert**
Műsorvezető, jelenetötletek: **Szám Kati**, a Képmás magazin főszerkesztője.

Szakértő: **Pólus Enikő**, mentálhigiénés szakember

SAS-HEGYI LÁTOGATÓKÖZPONT

Egészen különleges élővilág és a legszebb budapesti panoráma található itt. Az 1957 óta védett Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület egyedülálló szigetként áll Budapesten. A sziklával tarkított zegzugos lejtői megőrizték számunkra a jégkorszakok és azok közti felmelegedések természeti emlékeit. Ez az országos jelentőségű védett természeti érték rengeteg érdekes élőlényt őriz. Mi már voltunk itt, szeretettel ajánljuk!

**ÍRJ EGY FOGALMAT,
HOZZ EGY KELLÉKÉT!**

Ha a fenti témáról eszedbe jut egy fogalom/ige, írd meg! Hozz egy tárgyat/kelléket! Ezekből választanak a színészek a jelenetekhez.

A Képmás-estre a belépés regisztrációhoz kötött, a belépő személyenként egy Képmás magazin.

Regisztráció: kepmas.hu/kepmas-est

TÁMOGATÓ:

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

RENDEZŐK:

KÉPMÁS
MAGAZIN | nőknek és férfiaknak

mOmKULT
KULTURÁLIS KÖZPONT

A JAZZ VÁROSAI: CHICAGO

A Magyar Zene Háza jazztörténeti szabadegyeteme eredeti hang- és képfelvételekkel, a személyes tapasztalat hitelével mutatja be a jazz kialakulásában és fejlődésében kulcsszerepet játszó nagyvárosok, New Orleans, Chicago, Kansas City és New York színes világát.

A hadikötőnek nyilvánított New Orleans szórakozónegyedét 1917-ben bezárták, az állás nélkül maradt zenészek a virágzó, városias Észak felé vették az irányt. Ez volt a feketék nagy áramlása a felvilágosultabb, munkát adó, ipari városokba. A szeles városba az elsők között érkezett Joe King Oliver, Freddie Keppard, Jelly Roll Morton, Johnny Dodds és Baby Dodds, majd 1922-ben Louis Armstrong. A bevándorlók sodró lendületű, újfajta ritmikai és zenei hatásokat felvonultató játéka elbűvölte Chicago közönségét.

Magyar Zene Háza, 2022. október 20.

SPELTER HENRIK, MAGYARORSZÁG ELSŐ ARANYKOSZORÚS CUKRÁSZMESTERE

Mi a közös az amerikai Ice Caféban, a tatai Spelter szeletben, a berlini Apfelsein fánkban, az eperjesi Dreifuss szeletben és a párizsi Madeleines parisiens-ben? A felsoroltak mindegyike szerepel az egykoron neves, ám mára feledésbe merült magyar cukrász, III. Spelter Henrik gyönyörű, kézzel írt és rajzokkal illusztrált receptgyűjteményében. Ezen műtárgy köré épülve a Magyar Cukrász Ipartestület, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum és a tatai Kuny Domokos Múzeum egy közös kiállításban kíván emléket állítani III. Spelter Henrik és a tatai Spelter-cukrászdinasztia emlékének. Spelter Henrik munkássága kevésbé ismert fejezete a magyar vendéglátás és gasztronómia történetének, holott példás életútja és az elért eredményei alapján a Spelter névnek a legnevesebb hazai cukrászok panteonjában a helye.

**Budapest, Magyar Kereskedelmi és
Vendéglátóipari Múzeum, 2022. november 20-ig**

ZÜMMÖGÉS A MÚZEUMBAN

Csatlakozott a Magyar Természettudományi Múzeum a Tehetsz méh többet! kampányhoz, hogy a program alapítóival együttműködve, egy egyedülálló, interaktív kiállítással hívja fel a figyelmet a méhek és más beporzók globális pusztulásának beláthatatlan következményeire, és jó példát mutasson a velük való együttélésre.

A kiállítóterben rovarszemzőből ismerhetik meg a látogatók a beporzók pótolhatatlan szerepét. Apiterápiás ház (kaptárlevegős szoba), méhles, élethű animációk és valódi felvételek, beporzópreparátumok, személyautó nagyságú virágport szállító méh és számítógépvezérelt méhecske is vár mindenkit.

**Magyar Természettudományi Múzeum,
2022. december 31-ig**

ÖRÖMHÍR MINDENKINEK!

BÁRHOL ÉS
BÁRMIKOR
MOBILON IS!

Október

19.

19:00

DÖNTÉS, SZAKÍTÁS, ELENGEDÉS

Hol kezdődik igazából, és mikor ér véget valójában szakítás? Hol van az exek helye az életünkben?

Film: Semmi bogár (8') R.: Visky Ábel

A film után **Szám Kati**, a Képmás magazin főszerkesztője beszélget **dr. Domján Mihály** tanácsadó szakpszichológussal.

TOLDI, A MOZIFILM

Arany János elbeszélő költeményének főszereplője egy igazi magyar szuperhős. Toldi Miklós történetén keresztül tanúi lehetünk egy irgalmatlan erejű kamaszfiú felnevelésének, aki megtanulja használni és uralni a saját képességeit, hogy Nagy Lajos király leghíresebb lovagjává válhasson. Jankovics Marcell és Csákovics Lajos rendezők animációs filmjében nemcsak az ármánykodó báttal való viszályt és az önmagát kereső ifjú belső vívódásait éljük át, de teljes gazdagságában megjelenik benne a lovagi világ és a magyar puszták, illetve a lánypidék is. Együtt barangolunk Toldival a mocsárban és a XIV. századi Pest utcáin, ahogy mindennel és mindenkiel szembeállva küzd az igazságáért.

Október 20-tól a mozikban

A filmet a Primanima Kft. engedélyével vetítjük.

A Képmás-estre a belépés regisztrációhoz kötött, a belépő személyenként egy Képmás magazin.

Regisztráció: kepmas.hu/kepmas-est

TÁMOGATÓ:

RENDEZŐK:

KÉPMÁS

SPIRITUSZ

podcast
a lelki egészségért
Bóna Judittal

A Képmás magazin pszichológiai podcast-műsorának vendégei a lélek bonyolult működését jól ismerő szakemberek és olyan ismert személyiségek, akik bátran beszélnek életük legnehezebb és legörömtelibb időszakairól, küzdelmeikről és felismeréseikről. A boldogsághoz önmagunk és a többi ember viselkedésének megértésén keresztül vezet az út.

A műsorvezető **Bóna Judit**

önismeret
lelki egészség
stresszoldás
párkapcsolat
gyermeknevelés
életmód
... és még sok más téma

SZÖVEG –
JEAN ORSOLYA

A cikk a Magyar Turisztikai Ügynökség
szakmai támogatásával készült.

ŐSZI TÚRÁK EGY KICSIT MÁSKÉPP

Élmények földön, vízen, levegőben

Hazánk a különleges túrák kiapadhatatlan forrása. Akár természeti csodákra, akár kulturális élményekre vágyunk, elég, ha nyakunkba vesszük az országot. Látogassunk el Szegedre, és tekintsük meg az 1879-es nagy árvizet túlélő házakat, vagy evezzünk végig a Gyulát, Békéscsabát és Békést összekötő Élővíz-csatornán, esetleg induljunk el *Sisa Pista* nyomában. Túra-tippjeink azoknak szólnak, akik szeretnek kirándulni, felfedezni, és folyamatosan keresik a megszokottól kicsit eltérő úti célokat.

◆ TÚRA A MEGYER-HEGYI TENGERSZEMHEZ

Hazánkban tengere ugyan nincs, tengerszeme viszont annál inkább, és nem is akármilyen! Sárospataktól északra magasodik a több mint 300 méteres Megyer-hegy, amely hazánk egyik eldugott természeti csodáját, a Megyer-hegyi Tengerszemet rejt magában. A 15. századtól itt bányászták a gabonaőrleők, érczúzók malomköveit, mert a riolit-tufás őrlésben megpörkölődött búzaszemek igen finom lisztet adtak. Aztán az egykori malomkőbányában a csapadékvíz felgyülemelésével „tengerszem” alakult ki, és vele egy sajátos botanikai, zoológiai és földtani értékeivel egyedülálló jelentőségű terület. A helyenként 70 méteres sziklafalak páratlan szépségű kis tavat ölelnek körbe, és a mai napig őrzik a hajdani bányaőr barlangját meg egy sziklába vájt kovácsműhelyt.

SZEGEDI ÁRVIZTÚLÉLŐ HÁZAK TÚRÁJA

Az 1879-es „nagy árvízben” Szeged akkori, 65 ezres lakosságából 200 ember vesztette életét, és az ár elmosott több mint ötezer épületet. A katasztrófát mindössze 265 ház élte túl. A megmaradt épületeket egy tanulságos tematikus túrán járhatjuk végig, megismerkedve az egykor bennük élők sorsával is. Az egyik ilyen nevezetes épület a Szegedi Akadémiai Bizottság székháza, amely eredetileg Szeged első vendéglőjeként nyílt meg, később szállodaként működött. Itt párbajozott Gárdonyi Géza 1891-ben Szegeden dolgozó újságíróként, de járt benne Radnóti Miklós és Mikszáth Kálmán is. Víz előtti épület a Klauzál tér 5. szám alatt található Kárász-ház is, ahol állítólag Kossuth Lajos megszállt,

Kép: Magyar Turisztikai Ügynökség

Szolnok, Tiszavirág híd

amikor 1849-ben Szegeden járt. Ennek a háznak az erkélyéről mondott beszédet a város népéhez. Az épület 1857-ben Ferenc József osztrák császár lakhelyéül szolgált szegedi látogatása idején. 1918-ban erről az erkélyéről hirdették ki az őszirózsás forradalom győzelmét, majd 1919-ben az ellenforradalmi kormány megalakulását.

TÚRA A HÍRHEDT VASFÜGGÖNY MENTÉN

A vasfüggöny kifejezés Winston Churchill egyik beszédében hangzott el, és a volt brit miniszterelnök Európa második világháború utáni megosztottságának metaforájaként használta. A vasfüggöny nem sokkal később kézzelfogható valósággá vált, a „szocialista tábor” országait zárta el hermetikusan a kontinens nyugati felétől. 1949-ben az osztrák határszakaszon 356, a jugoszláv részen 630 kilométer hosszan egy- és kétsoros drótkadályt létesítettek aknamezőkkel, őrtornyokkal és fegyveres-kutyás határőrökkel. A határon ezután csak keveseknek sikerült átjutniuk, sokan fizettek életükkel a próbálkozásért. A vasfüggönnyt 1989-ben bontották le, de eredeti vonalán

érdekes és elgondolkodtató emlékhelyet alakítottak ki Hegykő község határában. A 40 méteres kiállítási szakaszon a rekonstruált aknamező és az őrtorony emlékeztet a tiltott határátlépések és politikai indíttatású szökések nyomasztó időszakára.

VÁROSNEZÉS A VÍZRŐL

Az eredetileg faúsztatásra épített, majd sokáig a víz levezetésére használt mesterséges csatorna összeköti Gyulát, Békéscsabát és Békést. A gyulai városképet nagymértékben alakító Élővíz-csatorna szinte a város teljes hosszában, 5 kilométeren keresztül folyik parti fűzfák és futósétányok között. Aki igazán bevállalós, az akár a csatorna teljes hosszán, 33 kilométeren is végigvezethet.

SÉTA KÖZÉP-EURÓPA LEGHOSSZABB GYALOGHÍDJÁN

Az óriás, repdeső szárnyú kérészre hasonlító, 444 méter hosszú Tiszavirág híd Szolnok belvárosát köti össze a tiszaligeti városrészsel. Alapkövében egy időkapcsolat helyeztek el, amelybe nemcsak újságok és CD-k kerültek, ➤

A Megyer-hegyi tengerszem

de a járókelők rövid üzenetei is. A különleges formavilágú hidat, amely az esti kivilágításban még impozánsabb, 2021-ben az Év Hídjává is választották. Mivel kerékpárt is kialakítottak rajta, nemcsak gyalogosan, de két keréken is teljesíthetjük a közel fél kilométeres távot.

TÚRA SISA PISTA NYOMÁBAN

A legtöbb ember a betyárokat az alföldi rónaság, esetleg a Bakony dimbes-dombos díszletébe képzeletbe helyezi. Pedig a Börzsönynek is megvolt a maga betyárja: Sisa Pista, az utolsó – végül jó útra tért – nógrádi betyár, akinek nem mindennapi történetét a Börzsöny környéki településeken – és főleg Bernecebarátiban, ahol egykoron élt – a helyiek máig jól ismerik. Szép helyszínt választott magának a híres betyár a bujdosáshoz, majd a börtönévek után a becsületeselethez is. Erről magunk is meggyőződhetünk, ha végigsétálunk vagy végigbiciklizünk a Bernecebarátiból induló Nagy-völgyön. Az útvonalat végigjárva megismerhetjük Sisa Pista életének érdekes mozzanatait, és megtudhatjuk, hol volt „Sisa Pista barlangja”, és miért húzódtott meg gyakran az Oszlái-árokban a hírhedt betyár.

TEKERÉS A SZEREKEN

Az Őrség jellegzetes településtípusai a dombtetőkre épült házcsoportok, a szerek. Lakóit még Árpád-házi királyaink bízták meg a vidék őrző-védő feladataival, innen a tájegység elnevezése. Az egykori őrállók, őrzők és gyepűőrök leszármazottai ma is büszkén hangoztatják, hogy az ő népcsoportjuk az egyetlen az országban, amely a honfoglalás óta ugyanott él. Az Őrségre jellemző szeres településrendszert szerről szerre is bebarangolhatjuk, de akár bringára is pattanhatunk. Látnivaló pedig szinte

A veleméri Árpád-kori templom

minden faluban akad bőven. Bakancslistánkra mindenképp vegyük fel a freskóiról híres veleméri Árpád-kori templomot, a hegyhátszentjakabi és őrszentpéteri erődtemplomot, a pankaszi, gödörházi és kercaszomori szoknyás haranglábakat, és kóstoljuk meg a prózát valamint a dődöllét!

A LEGSZEBB KÁLVÁRIADOMB MEGMÁSZÁSA

A provinciális barokk építészettel képviselő kőszegi Kálvária-templom a hasonló elnevezésű dombon már fényképről is lenyűgöző látvány, nemhogy élőben! A pestisjárvány idejében épült templom története 1700-ból ered: a fekete halál a kőszegieket sem kímélte. Olyannyira nem, hogy fogadalmat tettek egy templom építésére, csak éljék túl a járványt. És az ígéretet megtartották: az elbeszélések szerint a lakosság a kezében hordta fel a mintegy 70 ezer darab téglát a Kálvária-hegy tetejére, ami nem lehetett egyszerű feladat. Bár a hegy nem olyan magas, de azért még üres kézzel is egy kellemesen fárasztó séta után érzük csak el a hegytetőt. Itt azonban nemcsak a templom fogad majd minket, hanem egy gyönyörű panorama is Kőszeg belvárosára.

TÚRA MAGYARORSZÁG „FENÉKÉHEZ”

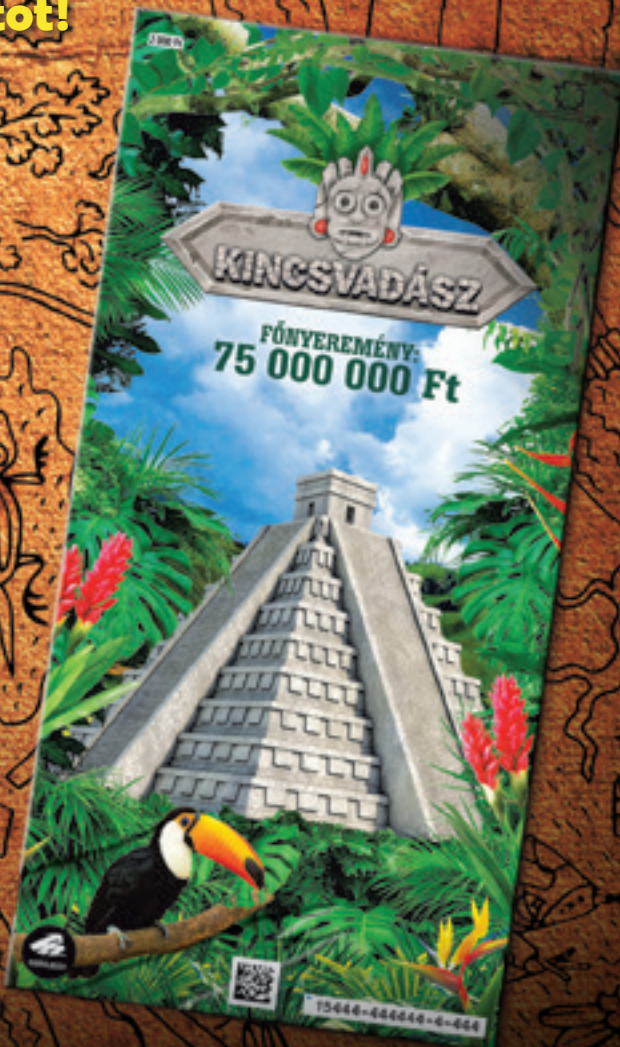
Hazánk legmélyebb pontja „megváltozott” a 21. században, amikor kiderült, hogy a korábbi tiszaszigeti mélypont valójában egy méterrel magasabban van. A mind pontosabbá váló GPS-méréseknek köszönhetően így a megtisztelő címet a Szeged melletti Gyálarét vette át: az itteni holtágnál lévő Lúdvár közelében, egy mezőn található hazánk legmélyebb pontja, tengerszint felett 75,8 méteren. Magyarország „fenekén” egy geológus is elhelyezték a kincskereső kedvűeknek. ♦

INDUL A KINCSVADÁSZAT!

Játsz és nyerd az új KINCSVADÁSZ sorsjeggyel akár

75 millió

forintot!

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

SORSJEGY

További részletek a lottózókban, a karitatív sorsjegyárusoknál és a www.szerencsejatek.hu honlapon.

#maradjonjáték **18**

2AM9ED

KOLDULT MÁR
TROMBITÁLVA, ÉS ALUDT
MÁR KARTONLAPON
A KÁLVIN TÉRI
ALULJÁRÓBAN -
SZERETETBŐL.

TAKÁCS BOGLÁRKA
A HAJLÉKTALANOKAT
SEGÍTŐ SANT'EGIDIO
(SZENT EGYED) KÖZÖSSÉG
ÖNKÉNTESÉ.

Cikk az 48. oldalon

